

Üniversitelerdeki Bilimsel Yayıncılığın Kalite Süreçlerindeki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme

Rifat Türkel | Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi (ROR ID: 03jtrja12)

İslami ilimler Fakültesi, Kelam ve İslam Mezhepleri Anabilim Dalı, İslam Mezhepleri Tarihi Bilim Dalı

Assoc. Prof., Kütahya Dumlupınar University, Faculty of Islamic Sciences Department of Kalām and History of Islamic Sects, Kütahya/Turkey

rifataturkel@gmail.com / rifat.turkel@dpu.edu.tr | ORCID: 0000-0003-4575-0190

An Evaluation on the Situation of Scientific Publishing in Universities in Quality Processes

Abstract

The understanding of quality in higher education has become more important in recent years with the widespread use of quality. In this context, studies and research to ensure quality and accreditation have increased, and the Turkish Higher Education Quality Board (THEQC) has been established and has been authorized to carry out quality-related evaluation and accreditation activities in Turkey. Accordingly, universities have been encouraged to carry out all their activities within the framework of previously determined evaluation and accreditation criteria. It is a natural situation that these studies, which aim to ensure competitiveness, efficiency, transparency, the satisfaction of internal and external stakeholders, internationalization, and to ensure that the program teaching objectives are successfully achieved, affect scientific publishing studies of the university like other all activities. University scientific publishing is one of the activities carried out by universities for learning and teaching, research and development, and social contribution. However, when the evaluation and accreditation criteria are reviewed, it is not seen that there is a direct mention of university scientific publishing. In this sense, there is a need to determine the position, contribution, and management style of university scientific publishing activities within the quality studies and whose implementations continue within the framework of legal legislation. In this study, the current status of university scientific publishing, its position in quality processes, its relationship with evaluation and accreditation criteria are discussed. By doing so, it is aimed to introduce a perspective so that university scientific publishing activities, which are not directly included in the evaluation and accreditation crite-

Yayın | Published: 20 Mart/March 2022

Geliş | Received: 07 Ocak/January 20221

Kabul | Accepted: 16 Mart/March 2022

Değerlendirme | Peer Review: Dış Bağımsız | Externally Peer-reviewed.

Hakem Raporları | Peer Review Reports: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eskiyeni/page/13397>

Atf | Citation: Rifat Türkel, "Üniversitelerdeki Bilimsel Yayıncılığın Kalite Süreçlerindeki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme = An Evaluation on the Situation of Scientific Publishing in Universities in Quality Processes", *Eskiyeni* 46 (Mart/March 2022), 1-29. <https://doi.org/10.37697/eskiyeni.1054573>

© Rifat Türkel | CC BY-NC 4.0 Attribution-NonCommercial 4.0 International

ria, can be carried out within the framework of quality criteria. At the point of establishing this connection in the study, firstly, the legal regulations and current status of university scientific publishing were determined by the document analysis method. Regards to quality, the Rubric-Based Evaluation System used in the evaluation and accreditation processes of universities offered by THEQC has been taken into consideration as a basis. It is considered that the study is important as it guides the universities involved in the evaluation and accreditation processes to manage their scientific publishing activities according to the process. It is also thought that it will contribute to the execution of university scientific publishing activities within the framework of quality criteria. As discussed in detail in the study, it is seen that scientific publishing activities are related to many sub-criteria under the titles of quality assurance system, learning, and teaching, research and development, social contribution, and management system. Accordingly, it has been found that the university scientific publications have a relationship with many criteria such as using them as learning materials, taking measures for students who need a special approach, reaching research and development goals, determining the university's policies, setting goals, reaching local, regional and international goals, internationalization, evaluating the performance of the lecturers/academics, managing the processes, sharing with the public, accountability, human and financial resources management, information security and reliability.

Keywords

Quality, Accreditation, Scientific Publishing, University Scientific Publishing, Rubric

Üniversitelerdeki Bilimsel Yayıncılığın Kalite Süreçlerindeki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme

Öz

Yükseköğretimde kalite anlayışı, kalitenin yaygınlaşmasıyla doğru orantılı olarak son yıllarda daha da önemli hale gelmiştir. Bu kapsamda kaliteyi ve akreditasyonu sağlamaya yönelik çalışmalar artmış, Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) kurularak, Türkiye'deki kalite ile ilgili değerlendirme ve akreditasyon faaliyetlerini yürütmek üzere yetkilendirilmiştir. Bu kapsamda üniversitelerin tüm faaliyetlerini, daha önceden belirlenmiş olan değerlendirme ve akreditasyon ölçütleri çerçevesinde gerçekleştirmeleri teşvik edilmiştir. Rekabet edebilirliği, verimliliği, şeffaflığı, iç ve dış paydaşların memnuniyetini, uluslararasılaşmayı temin etmeyi, program öğretim amaçlarına ulaşıldığını güvence altına almayı hedefleyen bu çalışmaların diğer tüm faaliyetlerde olduğu gibi üniversite bilimsel yayıncılık çalışmalarını da etkilemesi doğal bir durumdur. Üniversite bilimsel yayıncılığı, üniversitelerin eğitim öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkıya yönelik yapmış olduğu faaliyetlerden birisidir. Ancak değerlendirme ve akreditasyon ölçütleri gözden geçirildiğinde doğrudan üniversite bilimsel yayıncılığında bahsedildiği görülmemektedir. Bu çerçevede yasal mevzuat çerçevesinde uygulamaları devam eden üniversite bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin kalite çalışmaları içerisindeki konumunun, katkısının ve yönetim şeklinin belirlenmesi ihtiyacı görülmektedir. Bu çalışmada esas olarak üniversite bilimsel yayıncılığının mevcut durumu, kalite süreçleri içerisindeki konumu, değerlendirme ve akreditasyon ölçütleriyle ilişkisi ele alınmıştır. Böylece değerlendirme ve akreditas-

yon ölçütlerinde doğrudan yer almayan üniversite bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin kalite ölçütleri çerçevesinde yürütülebilmesi için bir bakış açısı sunulması amaçlanmıştır. Çalışmada bu irtibatın kurulması noktasında ilk önce üniversite bilimsel yayıncılığının yasal mevzuatı ile mevcut durumu doküman inceleme yöntemiyle tespit edilmiştir. Kalite boyutuyla ise Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından üniversitelerin değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinde kullanılan Rubrik Tabanlı Değerlendirme Sistemi esas alınmıştır. Çalışmanın, değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinde yer alan üniversitelerin bilimsel yayıncılık faaliyetlerini sürece göre yönetmeleri noktasında yol gösterici olmasıyla önemli olduğu değerlendirilmektedir. Aynı şekilde bu çalışmanın, üniversite bilimsel yayıncılığı faaliyetlerinin kalite ölçütleri çerçevesinde yürütülmesi konusunda katkı sunacağı düşünülmektedir. Çalışmada ayrıntılı olarak ele alındığı üzere bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin kalite güvence sistemi, eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi başlıklarının altında yer alan birçok alt ölçütle alakalı olduğu görülmüştür. Buna göre üniversite bilimsel yayınlarının öğrenme kaynağı olarak kullanılması, özel yaklaşım gereken öğrencilere yönelik önlemler alınması, araştırma geliştirme hedeflerine ulaşılması, üniversitenin politikalarının belirlenmesi, hedeflerin konulması, yerel, bölgesel ve uluslararası hedeflere ulaşılması, uluslararasılaşma, öğretim elemanlarının performanslarının değerlendirilmesi, süreçlerin yönetimi, kamuoyuyla paylaşma, hesap verebilme, insan ve finans kaynakları yönetiminde yer alma, bilgi güvenliği ve güvenilirliği gibi birçok ölçüt ile ilişkisinin bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Kalite, Akreditasyon, Bilimsel Yayıncılık, Üniversite Bilimsel Yayıncılığı, Rubrik

Giriş

Son yıllarda üniversitelerin kurumsal yapı ve faaliyet alanlarıyla ilgili olarak kalite süreçlerinde önemli gelişmeler olmuştur. Bu gelişmelerin bir parçası olarak Yükseköğretim Kurulu (YÖKAK) kurulmuş yükseköğretim kurumlarının değerlendirme, akreditasyon ve akreditasyon kuruluşlarını tescil sorumluluğu YÖKAK'a verilmiştir. Üniversitelerin dış değerlendirme ve akreditasyon faaliyetlerinin başlaması ile birlikte değerlendirme ölçütleri çerçevesinde eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı, kalite güvencesi ve yönetim sistemi gibi alanlarda bazı yükümlükleri yerine getirmeleri beklenmektedir. Üniversite faaliyeti olarak devam eden bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin de bu noktada değerlendirme ve akreditasyon ölçütlerine uygunluk çerçevesinde ele alınma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada, üniversitelerde yürütülen ders kitabı niteliğindeki kitap, yardımcı ders kitabı, dergi vs. bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin kalite süreçlerindeki yeri, ölçütlerle olan ilişki düzeyi, üniversite bilimsel yayıncılığına bu ölçütlerin katkısının ortaya konulması, üniversite bilimsel yayıncılığının kalite süreçlerindeki konumunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bunun sonucunda çalışmanın bilimsel yayıncılık faaliyetlerini kalite süreçlerine uygun bir şekilde yürütmeyi hedefleyen üniversitelere katkı sunması hedeflenmiştir.

YÖKAK değerlendirme ölçütleri gözden geçirildiğinde doğrudan üniversite bilimsel yayıncılığını içeren herhangi bir başlık ve ölçüte rastlamak mümkün değildir. Ancak ölçütlerin yer aldığı başlıklar değerlendirildiğinde birçok alt ölçütle ilişki düzeyleri farklı olsa da irtibatlı oldukları görülmektedir. Durum bu şekilde iken şimdiye kadar tüm süreçleri mevzuat çerçevesinde yürütülen yayıncılık faaliyetlerinin kalite süreçlerindeki yerinin ve alt ölçüt temelli ilişki düzeylerinin ortaya konulması zarureti hâsıl olmuştur. Dolayısıyla bu çalışmada üniversite bilimsel yayıncılığı süreçlerinde mevcut kalite ölçütleri açısından nasıl bir süreç takip edilmesi gerektiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çünkü bu konuda herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu haliyle çalışmanın orijinal bir çalışma olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışmada gerek üniversite bilimsel yayıncılığı gerek kalite ve akreditasyon süreçlerine ait bilgi ve veriler toplanırken doküman incelemesi yapılmıştır.¹ Bilimsel yayıncılıkla ilgili kanun, yönetmelik ve yönerge gibi mevzuat incelenmiş, ayrıca bu konuda yapılmış olan anket çalışması verileri de yeri geldiğinde kullanılmıştır. Diğer taraftan kalite ile ilgili olarak ise Türkiye'deki yükseköğretimdeki kalite ve akreditasyon çalışmalarından sorumlu tek kurum olan YÖKAK'ın Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik), El kitabı, YÖKAK mevzuatı ve İlahiyat Akreditasyon Ajansı(İAA) tarafından dereceli değerlendirme anahtarı üzerine yapılan uygulama videolarından da yararlanılmıştır. Diğer taraftan YÖKAK'ın bilgi paylaşım portalından istifade edilmiş, yeri geldiğinde konu ile ilgili akademik yazılardan da faydalanılmıştır.

1. Üniversitelerde Bilimsel Yayıncılık

1.1. Yasal Altyapı

Üniversitelerdeki bilimsel yayıncılığın yasal alt yapısı, 1984 yılında yayımlanan Üniversiteler Yayın Yönetmeliği (ÜYY) ile Üniversitelerde Ders Aracı Olarak Kullanılan Kitaplar, Teksirler ve Yardımcı Ders Kitapları Dışındaki Yayınlarla İlgili Yönetmelik ile belirlenmiştir. Üniversiteler Yayın Yönetmeliği ile üniversiteler ve onlara bağlı birimlerde yapılacak olan ders kitabı, yardımcı ders kitabı ve teksir şeklindeki yayınlar ile ilgili hükümler düzenlemiştir. Bu çerçevede sorumluluklar biri rektör yardımcısı diğerleri üniversite yönetim kurulunun kendi içrisinden seçtiği iki üye ile toplam üç üyeden oluşan yayın komisyonuna verilmiştir. Yayın komisyonuna bir başka maddede yayınları bilimsel açıdan inceleme, eserin maliyetini ve telif hakkını hesaplama, basılma sırası, baskı adedi, satış fiyatlarını belirleme konusunda görevler verilmiştir.² Yine aynı yönetmelikte

---

¹ Bilgen Kıral, "Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi", *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 15 (2020), 174.

² Üniversiteler Yayın Yönetmeliği (ÜYY), *Resmî Gazete* 18301 (3 Şubat 1984), md. 2-3.

eserlerin maliyet hesabı, telif hakkı hesaplaması, kitapların satış bedelleri, elde edilecek hasılatın durumu ve derleme ile ilgili sürecin diğer hususları belirlenmiştir.³ Üniversiteler Yayın Yönetmeliğinin kapsamı ders aracı niteliğindeki kitap, teksir ve yardımcı kitaplar olduğu için bu kapsam dışında kalan yayınlarla ilgili olarak 1984 yılında Üniversitelerde Ders Aracı Olarak Kullanılan Kitaplar, Teksirler ve Yardımcı Ders Kitapları Dışındaki Yayınlarla İlgili Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu yönetmelikle üniversitelerde üniversite ve fakülte dergiciliği, üniversite bülteni, bilimsel araştırma ve inceleme sonuçları ve doktora tezlerinin yayımı ve basımı, telif hakkı ile ilgili hususlar tanımlanmıştır. Buna göre dergi esasları ele alınmış, orijinal makaleler, tarama yazısı ve kısa bildirilerin ne olduğu ile ilgili tanımlamalar yapılmış ve yayımlanabilecek çevirilerin özellikleri tespit edilmiştir.⁴

Üniversitelerdeki bilimsel yayıncılıkla doğrudan ilgili bu iki yönetmeliğin dışında üniversite bilimsel yayıncılığı ile ilgili diğer bazı mevzuat da bulunmaktadır. Üniversiteler gelir tahsis edilen, bu gelirleri harcama yetkisi verilen özel bütçeye sahip kurumlardır.⁵ Yayıncılık, mali konularda yönetimi gerektirdiğinden bu yönüyle Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile ilişkilidir. Yine Üniversiteler Yönetmeliğinde bünyesinde döner sermaye bulunan üniversite ve bağlı birimlerin basım ve yayından hasılat elde edilmesi ile alakalı olarak döner sermaye işletmeleri yetkilendirilmiştir. Bu boyutuyla konu Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği⁶ ve Yükseköğretim Kurumları Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasına İlişkin Yönetmelik⁷ ile de alakalıdır. Diğer taraftan bilimsel yayınların sahiplerinin ve yayıncı konumundaki üniversitelerin manevi ve mali haklarının tespiti, koruması, bunlardan yararlanmanın şartlarının düzenlenmesi, belirlenen usullere aykırı davranışların yaptırımlarının belirlenmesi ise Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile sağlanmaktadır.⁸ Aynı zamanda bilimsel eserlerin basımı ve yayımı ile ilgili hususlar ise Basın Kanunu ile belirlenmiştir.⁹ Üniversitelerdeki bilimsel yayıncılık faaliyetleri yayın komisyonunun sorumluluğuna verilmekle birlikte, komisyonun yayınların pazarlanması, satışı, gelirlerin yönetilmesi vb. hususlarda diğer idari birimlerle yakın ilişkisinin bulunduğu görülmektedir. Bu sebeple bu idari yapıların görev ve sorumlulukları ise

³ İlgili konular için bakınız. ÜYY, md. 4-17.

⁴ bk. Üniversitelerde Ders Aracı Olarak Kullanılan Kitaplar, Teksirler ve Yardımcı Ders Kitapları Dışındaki Yayınlarla İlgili Yönetmelik (TYDKDYİ), *Resmî Gazete* 18553 (22 Ekim 1984), md. 1-11.

⁵ Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KMYKK), *Resmî Gazete* 25326 (24 Aralık 2003), Kanun No. 5018, md. 12.

⁶ Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği (DSİBMY), *Resmî Gazete* 26509 (1 Mayıs 2007), md. 1; 240/4.

⁷ bk. Yükseköğretim Kurumları Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasına İlişkin Yönetmelik (YKDSKİY), *Resmî Gazete* 31159 (18 Haziran 2020), md. 1-19.

⁸ bk. Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FESEK), *Resmî Gazete* 7981 (13 Aralık 1951), Kanun No. 5846.

⁹ bk. Basın Kanunu, *Resmî Gazete* 25504 (26 Haziran 2004), Kanun No. 5187.

Yükseköğretim Üst Kuruluşları İle Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile belirlenmiştir.¹⁰

1.2. Mevcut Durum

1984 yılından itibaren ilgili mevzuat çerçevesinde çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Üniversite bilimsel yayıncılığı ve mevcut uygulamalar, 25-27 Aralık 2021 tarihleri arasında çevrimiçi olarak “Üniversitelerde Bilimsel Kitap ve Dergi Yayıncılığı: Mevcut Durum-Sorunlar- İhtiyaçlar-Çözüm Önerileri- Örnek Uygulamalar” temalı 4. Türkiye Editörler Çalıştayında ele alınmıştır. Çalıştay öncesi koordinatörler tarafından üniversitelere “Üniversitelerde Bilimsel Kitap ve Dergi Yayıncılığı-2021 Anketi” uygulanmıştır. Dolayısıyla anket sonunda mevcut durumun ortaya konulması, değerlendirme için gerekli verilerin elde edilmesi hedeflenmiştir. Çalıştay web sitesinde kamuoyuyla paylaşılan ankette üniversite bilimsel yayıncılığı ile ilgili konuları içeren 52 maddeden oluşmuştur.

Anket sorularına Türkiye’deki 207 üniversiteden 43’ü devlet, 20’si vakıf olmak üzere toplam 63 üniversite tarafından cevap verilmiştir. Buna göre ankete katılan üniversitelerin % 63’ü (Evet: 39; Hayır: 24) kendilerine ait bir yayınevini olduğunu belirtmiş, yine bunların da % 68’inin (Evet: 43; Hayır: 20) "... Üniversitesi Yayınları" marka adı ile yayın yaptığı görülmüştür. Yayınevi sahibi olduğunu ifade eden üniversitelere yayınevine ait web adresi olup olmadığı sorulmuş bu soruya 35 üniversite tarafından cevap verilmiştir. 30 üniversite web adresini girmiş olmakla birlikte sadece yayınevi adresi belirtmiştir. Diğer web sitesi adresi bilgilerinin bir kısmının yayınevi adresi olmadığı, kütüphane veya üniversitenin diğer birimlerine ait olduğu görülmektedir.

Ankete katılanların % 35’i (Evet: 22; Hayır: 27; Bilmiyorum: 14) üniversite yayınevi markasının tescil edildiğini belirtmiş, %22’lik kısmı ise bu konuda bilgisinin olmadığını ifade etmiştir. Yine anket sonuçlarına bakıldığında üniversitelerin % 81’inin (Evet: 51; Hayır: 12) yayın yönergesinin; % 48’inin (Evet: 30; Hayır: 33) ise akademik dergiler yayın yönergesinin bulunduğu görülmektedir. Üniversitelerin % 67’si (Evet: 42; Hayır: 21) açık erişim yönergesinin bulunduğunu belirtmiş, % 37’si (Evet: 23; Hayır: 40) ise üniversite yayınevini yayın ilkelerinin web sitesinde yer aldığını ifade etmiştir. Üniversite yayınevini etik ilkelerinin web sitesinde yer aldığını belirtenlerin oranı ise % 30 (Evet: 19; Hayır: 44) olarak gerçekleşmiştir. Üniversite yayınevini yayın inceleme politikalarının web sitesinde ilanı ile ilgili olarak üniversiteler % 67 oranında (Evet: 21; Hayır: 42) hayır cevabını vermiştir. Yayımladıkları akademik kitaplar konusunda hakem sürecini işletiyoruz diyenlerin oranı % 76 (Evet: 48; Hayır: 15) olarak görülürken, bilimsel kitap yayıncılığında elektronik sistem kullanıldığını ifade edenlerin oranı ise %

¹⁰ bk. Yükseköğretim Üst Kuruluşları İle Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (YÜKİTHHK), *Resmî Gazete* 18228 (21 Kasım 1983), Kanun No. 124.

51 (Evet: 32; Hayır: 31) olarak gerçekleşmiştir. Yayın komisyonu bulunan üniversitelerin oranı % 83 (Evet: 52; Hayır: 11), Basın kanununa göre üniversite yayınlarını temsil eden bir sorumlu yazı işleri müdürünün var olduğunu ifade edenlerin oranı ise %30 (Evet: 19; Hayır: 27; Bilmiyorum: 17) olarak görülmektedir. Üniversite ve alt birimlerinde kurulan bir vakıf üzerinden yayıncılık faaliyetlerini yürüttüğünü beyan edenlerin oranı % 10 (Evet: 6; Hayır: 57); üniversite ve alt birimlerinde kitap yayımı yapıldığını belirtenlerin oranı ise % 51 (Evet: 32; Hayır: 21; Bilmiyorum: 10) olarak görülmektedir. Üniversitelerin % 59'u (Evet: 37; Hayır: 26) basılı akademik dergi, % 81'i (Evet: 52; Hayır: 12) elektronik akademik dergi yayımladığını ifade etmiştir. Üniversite alt birimlerinin (Fakülteler, enstitüler, araştırma merkezleri vb.) dergi yayımlama oranı % 78 (Evet: 49; Hayır: 14); Basınevine sahip olduğunu ifade eden üniversite oranı % 30 (Evet: 19; Hayır: 44) olarak görülmektedir. Üniversite yayınlarını basılı kitap formatında satanların oranı % 48 (Evet: 30; Hayır: 33), elektronik formatta satıldığını belirtenlerin oranı ise % 5 (Evet: 3; Hayır: 38; Henüz değil: 22), ulusal e-ticaret sitelerinden satış yapıldığı belirtenlerin oranı da % 21 (Evet: 13; Hayır: 50) olarak gerçekleşmiştir. Üniversite yayınlarının bütçe yönetimini yapanlar % 51 (Evet: 32; Hayır: 31) olarak görülmektedir. Yayımladıkları kitaplara telif ücreti ödemesi yapanlar % 41 (Evet: 26; Hayır: 37); bu basılı ve elektronik kitapları web sitelerinde liste halinde yayımlayanların oranı %54 (Evet: 34; Hayır: 29)'tür. Yayınevini uluslararası özelliğinin olup olmadığına yönelik soruya evet cevabı verenlerin oranı % 24 (Evet: 15; Hayır: 48) olup, üniversite yayını kitapların tamamına veya bir kısmına açık erişimle ulaşıp ulaşılamadığı konusunda evet cevabı verenlerin oranı % 41 (Evet: 26; Hayır: 19; Kısmen: 18)'dir. Üniversitelerin %30'u (Evet: 19; Hayır: 44) yayınlarının listelendiği web sitesinde kitap Türkçe özetlerinin; %17'si (Evet: 11; Hayır: 52) ise İngilizce özetlerinin bulunduğunu ifade etmiştir. Yayımlanan kitapların jenerik sayfalarında "Kütüphane Bilgi Kartı/CIP Cataloging in Publication" yer aldığını ifade edenlerin oranı %22 (Evet: 14; Hayır: 49); basılı kitaplar nüshalarını yayın sonrası yurt dışındaki belirli üniversite kütüphanelerine koleksiyonlarına eklemek üzere gönderdiğini belirtenlerin oranı ise %13 (Evet: 8; Hayır: 55) olarak görülmektedir.¹¹

2. Kalite Süreçleri ve Üniversitelerde Bilimsel Yayıncılık

2.1. Üniversitelerde Kalite Süreçlerinin Yönetimi

21. yüzyılın başından itibaren Türkiye'deki üniversitelerin sayısındaki hızlı artış yükseköğretimde kalite konusunun daha fazla gündeme getirmiştir. Yükseköğretim Kanununa yapılan ek madde 35 ilavesiyle birlikte yükseköğretim kurumlarındaki kalite güvence sistemi yani eğitim-öğretim, araştırma faaliyetleri,

¹¹ 4. Türkiye Editörler Çalıştay Düzenleme Kurulu, *Üniversitelerde Bilimsel Kitap ve Dergi Yayıncılığı-2021 Anketi* (2021).

idari hizmetlerin kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri gibi hususların esasları tespit edilmiş, bu faaliyetleri yürütmek üzere Yükseköğretim Kalite Kurulunun (YÖKAK) yapılanmasında düzenleme yapılmıştır.¹² Ek Madde 35 hükümleri kapsamında; YÖKAK'ın çalışma usul ve esasları, yükseköğretim kurumlarında kalite güvence sisteminin tesis edilmesi, değerlendirme süreçleri (iç-dış), üniversitelerdeki kalite komisyonları, kaliteye yönelik değerlendirme tescil belgelerinin alınması, YÖKAK'ın yapılanmasını içeren konular Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği ile belirlenmiştir.¹³ Bu çerçevede yükseköğretim kurumlarındaki iç ve dış değerlendirme, kurumsal akreditasyon, program akreditasyonu yapan kuruluşların tescil edilmesi gibi kalite süreçlerinin yönetimine dair değerlendirmeler YÖKAK tarafından yapılmaktadır. YÖKAK değerlendirme ve akreditasyon faaliyetlerinde iyileştirme çalışmaları kapsamında dereceli değerlendirme anahtarını (Rubrik) kullanmaya başlamış ve bu anahtarı belirli aralıklarla güncellemeye tabi tutmuştur. Kalite güvence sistemi, eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı, yönetim sistemi başlıklarından oluşan Rubrik'te 22 ölçüt, bu ölçütlerin altında da 58 alt ölçüt bulunmaktadır.¹⁴ Alt ölçütlerin uygunluk düzeyleri esas alınarak güçlü zayıf yönler tespit edilmekte, akreditasyon kararları verilmektedir. YÖKAK 2021 ve 2022 yıllarında Rubrik'te iyileştirmeler yaparak kendi iç kalite süreçlerini işletmiş, PUKÖ'nün önlem alma basamağı çerçevesinde süreçlerini güncellemiştir. Çalışmanın konusu üniversitelerdeki bilimsel yayıncılığın kalite süreçlerindeki yeri olduğu için içerik, 2020 tarihli Rubrik Dereceli Değerlendirme Anahtarındaki alt ölçütler çerçevesinde ele alınacaktır.

2.2. Üniversitelerde Bilimsel Yayıncılık ve Kalite

Üniversitelerdeki bilimsel yayıncılık ile ilgili mevzuat çerçevesinde ders aracı olarak kullanılan kitap, yardımcı kitap, teksir, üniversite ve fakülte dergisi, bülten, doktora tezleri gibi yayınlar üniversite bilimsel yayıncılığı kapsamında değerlendirilmektedir. Bununla birlikte ilgili mevzuatın yayımından bugüne kadar ortaya çıkan gelişmeler kapsamında bilimsel yayıncılıkta yeni yayın türleri ile açık bilim, elektronik yayıncılık gibi yeni bazı yayıncılık formatları ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte yönetim, personel, kaynak, kamuoyuyla paylaşma gibi yönetsel boyutunun yanında üniversitelerde bilimsel yayınları üreten akademik personelin durumu da önem arz etmektedir. Bu ve diğer boyutlarıyla üniversite bilimsel yayıncılığı, üniversitelerin yönetim, kalite güvence, eğitim öğre-

---

¹² Yükseköğretim Kanunu (YK), *Resmî Gazete* 17506 (6 Kasım 1981), Kanun No. 2547, md. 35.

¹³ bk. Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği (YKG-YKY) 30604 (23 Kasım 2018).

¹⁴ bk. Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik Değerlendirme Formu), Yükseköğretim Kalite Kurulu (2020).

tim, araştırma geliştirme ve toplumsal katkı süreçleriyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilidir.

Bir önceki başlıkta ifade edildiği üzere üniversitelerdeki kalite değerlendirme ve akreditasyon süreçlerinin değerlendirmesi YÖKAK tarafından yürütülmektedir. YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik)'te belirlenen başlık, ölçüt ve alt ölçütler çerçevesinde yükseköğretim kurumlarından kalite süreçlerini yürütmeleri beklenmekte, belirli aralıklarla yükseköğretim kurumları dış değerlendirmeye tabi tutulmakta, talepte bulunanlar ise akreditasyon süreçlerine alınmaktadır. Dolayısıyla üniversiteler ve alt birimleri tüm kalite faaliyetlerini yükseköğretim kurumu vasfıyla YÖKAK'ın belirlediği ölçütler çerçevesinde yürütmekle mükelleftir. Buna göre üniversitelerdeki bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin de yükseköğretim kurumu faaliyeti olduğu dikkate alındığında YÖKAK'ın tespit ettiği ölçütler çerçevesinde bilimsel yayıncılığın yürütülmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu durumda Rubrik'teki alt ölçütlerin bilimsel yayıncılık ve bu yayıncılık faaliyetlerinin paydaşlarıyla olan ilişkisi, burada sorumlulara düşen görevler, süreçlerin yönetimi konusu gündeme gelmektedir. Yani kalite süreçlerinde bilimsel yayıncılık hangi ölçütlerle ilişkilidir? Bu ilişkinin düzeyi nedir? Süreçler nasıl yönetilmelidir? soruları cevaplandırılmalıdır. Bu noktada kalite süreçlerinde bilimsel yayıncılığın yeri Rubrik kapsamında değerlendirildiğinde bu soruların cevabını bulacağı düşünülmektedir. Daha önce ifade edildiği üzere bilimsel yayıncılığın başvuru, yayın, derleme, dağıtım gibi idari süreçleri ile akademik süreçleri bulunmaktadır. Üniversite yayıncılığının kalite güvence ve yönetim sistemi içerisinde değerlendirilmesi gereken boyutları bulunmakla birlikte eğitim öğretim, araştırma geliştirme ve toplumsal katkı ile ilişkili yönü de bulunmaktadır.

2.2.1. Üniversite Bilimsel Yayıncılığının Eğitim-Öğretimdeki Yeri

Üniversite bilimsel yayıncılığının YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının (Rubrik) eğitim öğretim başlığının bazı alt ölçütleri ile ilişkisi bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğretim elemanları ölçütünün atama, yükseltme ve ders görevlendirme kriterleri alt ölçütünde üniversitelerden öğretim elemanlarının atama, görevlendirme ve yükseltme kriterlerini ve süreçlerini tespit ederek, kamuoyuyla paylaşmaları beklenmektedir.¹⁵ Dolayısıyla üniversite bilimsel yayıncılığının hem yayıncılık hem de içerik anlamında gelişmesi açısından atama ile ilgili kriterlerin arasında yayıncılık faaliyetlerinin de alması önem arz etmektedir. Bu çerçevede öğretim elemanlarının üniversite yayınevinde yayımlanan ders aracı niteliğindeki kitap, yardımcı ders kitabı, tezler, bülten vb. yayınlar ile üniversite ve alt birimleri tarafından yayımlanan dergilerdeki yayımlanan bilimsel yazıları ile araştırma sonuçları kriter puan tablosunda ayrıca yer alabilir. Dolayısıyla daha sonra ifade edileceği üzere üniversite akademik yayıncılık süreci-

¹⁵ Rubrik, Alt ölçüt B.4.1.

nin kalite ilkelerine uygun şekilde yürütülmesini gerektirecek, aynı zamanda kurum öğretim elemanlarının bilimsel çalışmalarını kendi üniversiteleri veya kalite konusunda daha ileri seviyede olan başka bir üniversite yayınları arasında yayımlama konusunda teşvik edici bir unsur olacağı düşünülmektedir.

Eğitim öğretim hizmeti verirken araç ve gereç olarak öğrenme kaynakları ana unsurlar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla Rubrik'in eğitim öğretim başlığının öğrenme kaynakları ölçütünün öğrenme kaynakları alt ölçütü de üniversite bilimsel yayıncılığını ilgilendirmektedir.¹⁶ Bu alt ölçüt kapsamında üniversitenin eğitim öğretim uygulamalarını devam ettirebilmesi için nitelik ve nicelik olarak uygun sınıf, laboratuvar, kütüphane, stüdyo gibi yapılar, basılı kitap ve dergiler, e-kitap ve e-dergiler, insan kaynakları, öğrenme desteği vb. öğrenme kaynağını sağlama-ları ve bununla ilgili süreçleri yönetmeleri beklenmektedir.¹⁷ Üniversite bilimsel yayıncılığı kapsamında basımı ve yayımı yapılan kitap, yardımcı ders kitabı, akademik dergiler, bültenler, tezler, aynı zamanda araştırma sonuçları, makaleler vb. akademik çalışmalar öğrenme sürecini destekleyici kaynaklar olarak zikredilebilir. Dolayısıyla üniversite bilimsel yayıncılığı kalitenin bu alt başlığını doğrudan destekleyen bir faaliyet olarak görülmektedir. Bu sebeple üniversite bilimsel yayıncılığı kapsamında yer alan ve öğrenme kaynağı olarak kullanılan yayın türlerine mali kaynak ayrılması, mali kaynakların izlenmesi ve öğrenci, akademik personel ve diğer paydaşlarla değerlendirmesi yapılarak gereken önlemlerin alınması bu alt ölçütün gereği olarak değerlendirilmektedir.

Yükseköğrenimin öğrenci paydaşlarının arasında engelli öğrenciler de bulunmaktadır. Yükseköğrenim gören engelli öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için gerekli akademik ortamın hazırlanmasını ve eğitim-öğretim süreçlerine tam katılımlarını sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği çıkarılmış¹⁸ ve gerekli birimler ve görevleri tanımlanmıştır. Diğer taraftan Rubrik'teki engelsiz üniversite alt ölçütü de bu tür özellikleri olan öğrencilere yönelik yürütülen faaliyetlerin değerlendirilmesi ve buna ait süreçlerin yönetilmesini güvence altına almaktadır.¹⁹ Bu çerçevede ilgili yönetmelik hükümlerinde engelli öğrencilere yönelik öğrenme materyallerinin hazırlanması ve sağlanması ile ilgili hükümler bulunmaktadır.²⁰ Dolayısıyla üniversiteler, bünyelerinde eğitim alan engelli öğrenciler için engelleri ortadan kaldırıcı tedbirleri almakla yükümlüdürler. Engelsiz üniversite alt ölçütü

¹⁶ Rubrik, Alt ölçüt B.5.1.

¹⁷ Yüksel Kavak, "Öğrenme Kaynakları, Erişilebilirlik ve Destekler", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 4 Ocak 2022); Rifat Türkel, "Rubrik Tabanlı Değerlendirici Eğitimi- Eğitim ve Öğretim", *İlahiyat Akreditasyon Ajansı (İAA)* (Erişim 5 Ocak 2022).

¹⁸ Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği (YKEDKY), *Resmî Gazete* 27672 (14 Ağustos 2010), md. 1.

¹⁹ Rubrik, Alt ölçüt B.5.4.

²⁰ YKEDKY, md. 12/b-e.

kapsamında üniversiteler ders aracı olarak kullanılan, üniversite bilimsel yayıncılığı kapsamında basımı yapılan veya elektronik olarak sunulan kaynaklara ulaşmayı sağlayan tedbirleri almalı, belirli periyotlarla bu öğrencilerin görüşlerini alarak gerekli iyileştirmeleri yapmalıdır. Çünkü yapılan araştırmalarda örnek olarak görme engelli öğrencilerin uygun öğrenme ortamlarının ve kaynaklarının oluşturulmadığı durumlarda Matematik, Sembolik Mantık ve Osmanlı Türkçesi gibi bazı derslerden başarılı olmada zorlandıkları ifade edilmiştir.²¹ Dolayısıyla bilimsel yayıncılık bu alt ölçütten doğrudan etkilenmektedir.

2.2.2. Üniversite Bilimsel Yayıncılığın Araştırma Geliştirmedeki Yeri

YÖKAK Dereceli Değerlendirme Anahtarının (Rubrik) üçüncü başlığı Araştırma-Geliştirme'dir. Bu başlık altında üniversitelerin araştırma ve geliştirme süreçlerini bazı alt ölçütler bazında yönetmesi, stratejik planı çerçevesinde belirlenen akademik öncelikleriyle uyumlu, değer üretebilen ve toplumsal faydaya dönüştürülebilen araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütmesi beklenmektedir. Üniversite bilimsel yayıncılığının gerek yayın türleri gerek yayın sonuçları itibarıyla bu başlık altında birçok alt ölçütü doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu görülmektedir. Çünkü bilimsel yayıncılık aynı zamanda araştırma sonuçlarının kamuoyu ile paylaşıldığı platformlardır.

Rubrik'te araştırma ve geliştirme ile ilgili olarak ilk önce üniversitenin araştırma politikası, hedefleri ve stratejisinin bulunmasını istemektedir.²² Burada araştırma uygulamalarında kurumun takip edeceği ilkeler ve esaslar belirlenmeli, öncelikli araştırma alanları ile araştırma kaynaklarını yönetme tercihleri belirtilmelidir. Araştırma politikası ise kurumun araştırmadaki önceliklerini ve tercihini, öğretim elemanları ile ilgili uygulamalarını, araştırma kaynakları ile bunların alt yapısının yönetilmesini, eğitim öğretim ve topluma katkısını, sorumlu birimlerin tespiti ve diğer birimlerle olan ilişkisini, araştırma çıktı ve sonuçlarını izleme, yayma ve yaygınlaştırma metotlarını belirler. Bu alt ölçüt kapsamında üniversite bilimsel yayıncılığı araştırma çıktı ve sonuçlarının yaygınlaştırıldığı bir araç olarak tanımlanabilir. Bunun sonucunda üniversite bilimsel yayıncılığı ile alakalı politika, hedef ve stratejilerin belirlenmesi, yıllık periyotlar halinde bu hedeflere ulaşılma düzeylerinin izlenmesi ve paydaş değerlendirmelerinin yapılması bilimsel yayıncılığın kalitesi anlamında önem arz etmektedir.²³ Ancak yapılan bir ankette yayınevi yayın ilkelerini web sitesinde ilan eden üniversite

²¹ Muhammet Recep Okur-Muhammed Demir, "Görme Engelli Öğrenenlerin Eğitim Yaşantısında Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi, Acık ve Uzaktan Öğrenme Alanı İçin Çözüm Yolları Geliştirilmesi", *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)* 5/2 (2019), 57.

²² Rubrik, Alt ölçüt C.1.1.

²³ Tuba Canvar Kahveci, "Araştırma Politikası", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 4 Ocak 2022).

oranının %37; yayınevini yayın inceleme politikalarının web sitesinde ilan edenlerin oranının ise %67 olarak görülmesi alt ölçütün katkısı açısından önemlidir.²⁴

Kalite ve akreditasyon ölçütlerinde üniversitelerin araştırma-geliştirme süreçlerinin yönetim ve organizasyonel yapısını planlaması,²⁵ bu yapının süreç içerisindeki yerinin tespiti, motivasyon ve yönlendirmeye yönelik planlamaları yapması, sorumluları belirlemesi ve görev tanımlarını yapması beklenmektedir. Araştırma sürecinin bir parçası olan bilimsel yayıncılığın yönetim ve organizasyonel yapısının belirlenmesi, editör, araştırmacı, yayınevi müdürü gibi süreçte sorumlulukları bulunanların görev tanımlarının yapılması istenilmektedir. Yayın komisyonu bulunan üniversitelerin oranının %83, yazı işleri müdürünün tayin edildiği üniversite oranının %30 gibi düşük bir seviyede olması,²⁶ kalite süreçlerinin üniversite bilimsel yayıncılığı için ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir.

Rubrik'in araştırma ve geliştirme başlığının diğer bir alt ölçütünde ise araştırmaların yerel, bölgesel ve ulusal ihtiyaç ve taleplerle ilişkisinin kurulması, bunun stratejik politika ve hedeflere yansıtılması, bu çerçevede planlamaların ve uygulamaların yapılması, uygulamalardan elde edilen sonuçların değerlendirilmesi beklenmektedir.²⁷ Yani kurumun yerel paydaşlarının da görüşlerini ve beklentilerini alarak ilk önce yerel ve yerel halk ile ilgili araştırmalara öncelik vermesi, sistemin kararlı hale getirilmesi, akademik kadronun sayı ve niteliğinin artması, maddi imkânların gelişmesine bağlı olarak sırasıyla bölgesel ve ulusal araştırmaların da faaliyet kapsamına alınması, yerelden başlayarak ulusala doğru araştırma alanlarının tespiti ve bu alanda araştırmaların yönetilmesi beklenmektedir. Diğer taraftan elde edilen araştırmaların yayımlanması ve kamuoyuyla paylaşılması konusu gündeme gelmektedir. Tam bu noktada üniversitelerin bilimsel yayıncılık faaliyetleri önemli bir mekanizma görevi görmektedir. Buna göre üniversitenin kalite süreçlerinin destekleyici bir mekanizması olan bilimsel yayıncılık politika ve ilkelerini kendi misyon, vizyon, politika ve hedeflerini de dikkate alarak yerel, bölgesel ve ulusal ihtiyaç ve taleplere yönelik çalışmalar ile ilişkilendirmesi beklenmektedir. Bu noktada yayın türlerine göre yerel çalışmalara öncelik veren yazılarla bölgesel ve ulusal olan çalışmaların yayımı için belirli oranlar belirlenebilir. Yine kitap, tez ve araştırma sonuçlarını yayımlama sürecinde yerele yönelik çalışmalardan başlayarak önceliklendirme yapılabilir. Bu durumun hem akademik kadronun

---

²⁴ 4. Türkiye Editörler Çalıştay Düzenleme Kurulu, *Üniversitelerde Bilimsel Kitap ve Dergi Yayıncılığı-2021 Anketi*, md. 11, 13.

²⁵ Rubrik, Alt ölçüt C.1.2.

²⁶ 4. Türkiye Editörler Çalıştay Düzenleme Kurulu, *Üniversitelerde Bilimsel Kitap ve Dergi Yayıncılığı-2021 Anketi*, md. 17, 18.

²⁷ Rubrik, Alt ölçüt C.1.3.

yerel ve bölgesel çalışmalara yönelimlerine katkı sağlayacağı, hem yerel paydaşların ihtiyaç ve taleplerine yönelik çalışmaları artıracığı söylenebilir.

Araştırma ve geliştirme söz konusu olunca kaynakların yönetimi konusu da gündeme gelmektedir. Kalite süreci Rubrik'in araştırma ve geliştirme başlığı, araştırma kaynakları ölçütündeki alt ölçütler çerçevesinde yönetilmektedir. Buna göre üniversitelerin araştırma ve geliştirme için uygun araştırma ve uygulama merkezlerinde bulunan araştırma ekipman ve donanımı, merkez ve birim araştırma laboratuvarları ile kütüphane ve veritabanları gibi teknik ve fiziki altyapı kaynakları ile kurum içi ve dışı mali kaynakları temin etme planlamalarının ve bu planlamalara uygun faaliyetlerinin olması, yıllık periyotlarda kaynak sağlama faaliyetleri ile kaynakların yeterlilik durumlarının izlenerek sonuçların akademik kadro vs. paydaşlarla değerlendirilmesi, kaynak çeşitlendirmesi ve temini için gerekli tedbirlerin alınması beklenmektedir.²⁸ Dolayısıyla PUKÖ çevrimleri bu alt ölçütte de işletilmelidir. Yine bu çerçevede kurum, kaynağı kullanacak olan araştırmacıları ve akademik kadroyu kaynağa yönlendirmeli, sadece yönlendirme ile yetinmeyip kaynağa ulaşma yollarını da gösterici faaliyetler yapmalıdır. Diğer taraftan birçok birimi bünyesinde barındıran üniversitelerin araştırma kaynaklarının dağılımında da birimler arası dengeyi gözetmesi kurumdan beklenir.

Aynı şekilde mali kaynakların yönetimi üç alt ölçütle sağlanmaktadır. Buna göre kurumun araştırma için iç mali kaynakları ile Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) kaynakları yönetilmeli, BAP yönergesi araştırma politikalarıyla uyumlu olmalıdır.²⁹ Bunun yanında üniversite dışı kaynaklar da yönetilmelidir. Bu alt ölçüte göre kurumun araştırma ve geliştirme faaliyetlerini kurumsal amaçlarla uyumlu olarak sürdürebilmek için üniversite dışı kaynakların kullanımına yönelik yöntem ve destek planları oluşturması, bu planlara uygun uygulamalar yapılması, bunların tüm alanları kapsamaması, bu kaynakların kullanımına ve uygulamalara yönelik sonuçları izleyerek değerlendirme yapması ve önlem alması beklenmektedir.³⁰ İç ve dış mali kaynakların da dağılımında birimler arası denge gözetilmeli, kaynaklara ulaşma yolları gösterilmelidir. Üniversite dışı kaynaklar genellikle proje destekleri, bağış, sponsorluk gibi türlerden oluşmaktadır. Bu kaynaklar bazen Bakanlıklar, YÖK, TÜBİTAK, Kalkınma Ajansı ve Kalkınma İdareleri gibi kamu kurumlarının tarafından verilirken bazen özel sektör ve sivil toplum kuruluşları tarafından da sağlanmaktadır. Yine AB projeleri gibi uluslararası kuruluşlarca sağlanan kaynaklar araştırma ve geliştirmeye yönelik önemli bir katkı unsurudur.³¹ Diğer taraftan araştırma bütçesi varsa bu bütçenin yıllara göre performansının izlenmesine yönelik planlamalar ile tanımlı süreçler, bu doğrultuda

²⁸ Rubrik, Alt ölçüt C.2.1.

²⁹ Rubrik, Alt ölçüt C.2.2.

³⁰ Rubrik, Alt ölçüt C.2.3.

³¹ İlker Murat Ar, "Araştırma Kaynakları", YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı (Erişim 5 Ocak 2022).

yapılmış uygulamalar, izlemeler ve değerlendirilmeler bulunmalı, değerlendirme sonuçları bütçe dağılımı gibi karar alma süreçlerinde kullanılmalıdır.³²

Üniversite araştırma ve geliştirme faaliyetleri arasında yer alan üniversite bilimsel yayıncılığının da bu kapsamda değerlendirilerek fiziki, teknik ve mali kaynaklarının araştırma geliştirme kapsamında yönetilmesi beklenir. Buna göre bilimsel yayıncılığa yönelik kaynak yönetim planları ve bu planlara uygun uygulamalar yapılmalı, yıllara göre uygulamalar izlenmeli, paydaşlarla birlikte değerlendirmesi yapılarak kaynak çeşitliliğini sağlayacak, memnuniyeti artıracak önlemler alınmalıdır. Bu da üniversitelerde bilimsel yayıncılığının bütçesinin oluşturulması ve yönetilmesi anlamına gelmektedir. Daha önce sunulmuş olan anket verilerine göre bilimsel yayıncılık bütçe yönetimini hazırlayan üniversitelerin oranı %51 olarak görülmektedir. Bu sonuç süreçlerin yönetilmesinin önemine işaret etmektedir. Bu kapsamda bütçe havuzunda BAP gibi üniversite içi kaynaklarla, kamu kurumları, dernekler, şirketler, vakıflar vs. yollarla bilimsel yayıncılık bütçesine kaynak sağlanabilir. AB projeleri kapsamında bütçe havuzundaki çeşitlilik artırılabilir. Yine bununla birlikte bu alt ölçüt çerçevesinde bilimsel araştırma sonuçlarının yayınlanmasının desteklenmesi yapılabilir. Üniversite yayıncılığına dair kaynaklara ulaşma yolları akademik kadro ve ilgililere gösterilmeli, burada da birimler arası denge gözetilmelidir. Ayrıca üniversite bilimsel yayıncılığının bütçesinin performansı da araştırma geliştirme bütçe performansı kapsamında izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Buna göre akademik kadro ve diğer paydaşlarla yayın bütçesinin yeterliliği ve performansı, bütçe hedeflerine ulaşabilme, yeterlilik ve memnuniyet gibi konuları da içeren değerlendirme toplantılarının akabinde ortaya çıkan sonuçlara göre iyileştirmeler yapılmalıdır.

Rubrik'in diğer bir alt ölçütünde üniversitelerin lisansüstü programlarının farklı düzeylerde de olsa araştırma politikası, hedef ve stratejileri ile uyumlu olması ve bu kapsamda yapılacak çalışmaların desteklemesine yönelik planlamaların yapılması beklenmektedir.³³ Bu çerçevede lisansüstü programlarda araştırma politikası, hedefi ve stratejileriyle uyumlu ve destekleyici konularla ilgili lisansüstü çalışma yapılması yönünde planlamaların ve plana bağlı uygulamaların yapılması beklenmektedir. Aynı zamanda plan dâhilinde uygulamaların izlemelerinin yapılması, bu programlarda yapılan çalışmaların araştırma politika, hedef ve stratejilerine uyum ve destek düzeylerinin izleme sonuçlarından tespit edilmesi, ardından ilgili paydaşların da görüşleri alınarak gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu noktada üniversite bilimsel yayıncılığı kapsamında lisansüstü çalışmalardan araştırma politikası, hedefleri ve stratejileriyle uyumlu olan ve destekleyen çalışmalar teşvik edici bir unsur olarak belirli oranda makale, ders kitabı vs. türlerle yayın kapsamına alınabilir.

---

³² Rubrik, Alt ölçüt C.4.3.

³³ Rubrik, Alt ölçüt C.2.4.

Kalite, üniversitelerden öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik planların ve tanımlı süreçlerin bulunmasını, bu plan ve tanımlı süreçler kapsamında da uygulamamaların yapılmasını ve düzenli olarak izlenmesini, paydaş değerlendirmeleri sonucu önlemler alınmasını beklemektedir.³⁴ Çünkü üniversitelerin araştırma yetkinliğinin ana kaynağı öğretim elemanlarıdır. Aynı zamanda öğretim elemanları araştırma hedeflerine ulaşmanın en önemli unsurlarından birisidir. Bu sebeple kurum araştırma stratejisi, hedefleri ve politikalarıyla uyumlu ve bu konuda katkısı olabilecek insan kaynağını oluşturma konusunda planlama ve uygulamalara sahip olmalıdır. Bu süreçlerin yönetilmesinde oluşturulmuş performans değerlendirme kriterleri çerçevesinde izlemeler yapmayı, akademik atama ve yükseltme konusunda kural ve süreçleri belirlemeyi, akademik personelin yetkinliklerini geliştirme eğitimleri düzenlemeyi dikkate almak gereklidir. Araştırma politika, strateji ve hedefleri ile öğretim üyeliğine atanma ve yükseltme süreci arasındaki tutarlı ilişki sağlanmalıdır.³⁵ Bu kapsamda üniversite yayıncılığı da öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğini geliştirmeleri için alt yapı görevi görebilir. Araştırma ve geliştirmeye yönelik çalışmalara yayınlar arasında yer verilebilir. Yine araştırma ve geliştirme performansı ile araştırma yetkinliğini içeren yayını olan, yetkinliği hedeflenen düzeyde olan öğretim elemanlarının araştırmalarının üniversite yayınları arasında yayımlanmasına öncelik verilebilir. Bu durum araştırmacılar için teşvik edici bir unsur olarak değerlendirilebilir. Diğer taraftan öğretim elemanlarının yayın yeteneklerini geliştirmek ve üniversite yayınları arasında yayın yapabilmeleri için, akademik yazım, atıf sistemleri, citavi, zotero, mendeley gibi atıf programlarının kullanımı, üniversite yayın ilkeleri ve kuralları gibi konularda eğitimler verilebilir, ayrıca sertifika programları açılabilir. Öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğini geliştiren uygulamalardan birisi de iş birliktir. Bu kapsamda üniversitenin gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde işbirliklerini artırma, ortak program ve araştırma ağı ve birimlerine katılmaya yönelik planlanmalarının ve uygulamalarının olması ve elde edilen sonuçların içerisinde öğretim elemanlarının da bulunduğu paydaşlarla değerlendirilerek iyileştirmelerin yapılması Rubrik'in diğer bir alt ölçütünde beklenen bir durumdur.³⁶ İşbirlikleri ve ortak araştırmaların kurum ile öğretim elemanlarının araştırma yetkinliğini artırmada önemli faydası olacağı değerlendirilmektedir.³⁷ Aynı durum

³⁴ Rubrik, Alt ölçüt C.3.1.

³⁵ İlker Murat Ar, "Araştırma Yetkinliği", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 5 Ocak 2022); Halis Aydemir, "Rubrik Tabanlı Özdeğerlendirme Raporu Pilot Uygulaması", *İlahiyat Akreditasyon Ajansı (İAA)* (Erişim 4 Ocak 2022); Ahmet Türkan, "Rubrik Tabanlı Değerlendirici Eğitimi- Araştırma ve Geliştirme", *İlahiyat Akreditasyon Ajansı (İAA)* (Erişim 5 Ocak 2022).

³⁶ Rubrik, Alt ölçüt 3.2.

³⁷ Ar, "Araştırma Yetkinliği".

üniversite yayıncılığı için de geçelidir. Ulusal ve uluslararası düzeyde yayıncılık yapan diğer üniversitelerle kurulacak iş birlikleri çerçevesinde yapılan araştırmalar üniversite yayınları arasında yayımlanabilir. Bu durumun araştırmalar ve sonuçların yaygınlaşmasını, uluslararası özellik taşıması sebebiyle gerek araştırmaya gerek üniversite yayıncılığına önemli katkı sağlayacağı, öğretim elemanlarını araştırma ve yayıncılığa teşvik edeceği düşünülmektedir.

Araştırma ve Geliştirme başlığının diğer bir ölçütü araştırma performansdır. Bu ölçütün alt ölçütü kapsamında üniversitede akademik kadronun araştırma performansının izleme ve değerlendirmesine yönelik planlamalar ile yönetmelik, yönerge, süreç tanımı, ölçme araçları, rehber, kılavuz, takdir tanıma sistemi, teşvik mekanizmaları vb. tanımlı süreçlerin olması; bu plan ve tanımlı süreçler doğrultusunda uygulamaların yapılması, uygulama sonuçlarının izlenmesi, elde edilen sonuçların paydaşlarla birlikte değerlendirilerek önlemlerin alınması beklenmektedir. Bu arada birimler arası dengenin gözetilmesi esastır.³⁸ Akademik kadronun araştırma performansı yanında kurumun tüm birimlerine yönelik araştırma performansı ile ilgili hususlar diğer alt ölçütte düzenlenmiştir. Buna göre kurumun tüm birimlerinde araştırma performansının izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik planlamaların bulunması, planlama çerçevesinde uygulamaların olması, elde edilen sonuçların paydaşlarla değerlendirilmesi beklenir. Değerlendirme sonuçları performans temelli takdir, tanıma vs. gibi konularla ilgili karar alma süreçlerinde kullanılmalıdır.³⁹ Üniversitenin performans izleme ve değerlendirmesinde gerek öğretim elemanlarının gerek üniversitenin araştırma performansının izlenmesine yönelik genel ve güncel bilgi sistemine sahip olması beklenir. Aynı zamanda birimler, enstitüler, merkezler, laboratuvar ve TTO gibi arayüz kuruluşlarının araştırma geliştirme süreç ve faaliyetlerine yönelik yıllık öz değerlendirme raporlarının hazırlanması, bu konuda performans göstergelerinin tespiti, belge, doküman, anket vb. paydaş geri bildirim mekanizmalarının belirlenmesi de önemlidir.⁴⁰

Bu noktada araştırma geliştirme süreçlerinin bir parçası olan üniversite bilimsel yayıncılığının da performansının izlenmesi, izleme sonuçlarının değerlendirilmesi, akademik personel, idari personel vs. ilgili paydaşlarla yapılan değerlendirmelerin ardında iyileştirmeye yönelik önlemlerin alınması gereklidir. Bu çerçevede etik ilkelere dikkat ederek öğretim elemanlarının araştırma performans göstergesi olarak kitap, makale vs. çalışmalarının üniversite yayınlarındaki oranı ile ilgili yıllara göre dağılımı içeren istatistikî çalışma yapılabilir. Ayrıca atama ve yükseltme mevzuatında üniversite yayınları arasında çalışması bu

³⁸ Rubrik, Alt ölçüt 4.1.

³⁹ Rubrik, Alt ölçüt 4.2.

⁴⁰ Aslıhan Nasır, "Araştırma Performansı", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 4 Ocak 2022); Aydemir, "Rubrik Tabanlı Özdeğerlendirme Raporu Pilot Uygulaması".

lunan öğretim elemanlarının çalışmaları puanlanarak teşvik ve ödüllendirme yapılabilir. Böylece akademik kadronun üniversite bilimsel yayıncılığına içerik olarak destelemesinin sağlanmış olacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan sadece üniversite bilimsel yayıncılığına içerik desteği veren öğretim elemanlarına değil, yayın sürecinde editör, yayın kurulu üyesi, danışma kurulu üyesi, sayfa düzeni desteği, redaktör, hakem gibi görevleri alarak süreçte yer alan öğretim üyeleri için atama ve yükseltme yönergelerinde puanlama yapılabilir.

2.2.3. Üniversite Bilimsel Yayıncılığın Toplumsal Katkıdaki Yeri

Üniversitelerin temel görevleri arasında eğitim-öğretim, araştırma ve geliştirme ile birlikte toplumsal katkı da bulunmaktadır. Yükseköğretim Kanununun 5. maddesinde eğitim-öğretim plan ve programlarının ülke ve yöre ihtiyaçlarına göre hazırlanması ana ilkeler arasında zikredilmiştir.⁴¹ Diğer taraftan 2547 sayılı YÖK Kanununun 12. maddesinde toplumun ihtiyaçları ve kalkınma planları ilke ve hedeflerine uygun eğitim öğretim, bilimsel araştırma, yayım ve danışmalık yapmak yükseköğretim kurumlarının görevleri arasında sayılmıştır.⁴² Yine aynı maddede “Ülkenin bilimsel, kültürel, sosyal ve ekonomik yönlerden ilerlemesini ve gelişmesini ilgilendiren sorunlarını, diğer kuruluşlarla işbirliği yaparak, kamu kuruluşlarına önerilerde bulunmak suretiyle öğretim ve araştırma konusu yapmak, sonuçlarını toplumun yararına sunmak ve kamu kuruluşlarınca istenecek inceleme ve araştırmaları sonuçlandırarak düşüncelerini ve önerilerini bildirmek”⁴³ de yükseköğretim kurumlarının görevleri arasında zikredilmektedir. Görüldüğü üzere hem eğitim-öğretimin hem de araştırma ve geliştirmenin toplumsal faydaya yönelik olması üniversitelerin görevleri arasında sayılmaktadır. Bu sebeple YÖKAK değerlendirme ölçütleri içerisinde toplumsal katkıyı ayrı bir başlık olarak ele almış ve kalite süreçlerinde değerlendirme ölçütü olarak tanımlamıştır.

Buna göre üniversitelerin kendilerine ait toplumsal katkı politika, hedef ve stratejilerini belirlemesi, bunların toplumsal katkı ilkelerini, önceliklerini ve kaynaklarını ifade etmesi, bu politika, hedef ve stratejiler doğrultusunda uygulamaların yapılması, uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması beklenmektedir.⁴⁴ Bu kapsamda toplumsal katkı politikası ile eğitim-öğretim ve araştırma politikalarının ilişkisinin kurulması, faaliyetlerin planlamasında yerel, bölgesel ve ulusal hedeflerin dikkate alınması ve bu yönde faaliyetlerin yapılması, toplumsal katkıya yönelik öncelikli alanların tespiti gereklidir.⁴⁵

⁴¹ YK, md. 5/d.

⁴² YK, md. 12/a.

⁴³ YK, md. 12/e.

⁴⁴ Rubrik, Alt ölçüt D.1.1.

⁴⁵ Tuğba Yanpar Yelken, “Toplumsal Katkı Stratejisi ve Hedefleri”, YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı (Erişim 6 Ocak 2022).

Aynı şekilde diğer bir alt ölçütte üniversitenin toplumsal katkı süreçlerinin, yerel, bölgesel ve ulusal kalkınma hedefleri ile ilişkili ve diğer süreçlerle (eğitim-öğretim, ar-ge) bütünleşik olarak yönetimi ve organizasyonel yapılanmasına (süreçler ve görev tanımları vb.) yönelik planlar ve tüm birimleri kapsayan uygulamaların bulunması, sonuçların izlenmesi ve paydaş değerlendirmesi sonrası önlem alınması istenilmektedir. Buna göre organizasyon yapısı içerisinde görevliler tespit edilmeli, görevleri tanımlanmalıdır.⁴⁶ Bu durumda bu tür faaliyetlerde bulunmakla sorumlu olanların önemli bir fonksiyonu bulunmaktadır. Toplumsal katkı varsa bu katkıya dair kaynakların da olması gereklidir. Bu konu Rubrikte ayrı bir alt ölçütte ele alınmıştır. Buna göre üniversitenin toplumsal katkı faaliyetlerini sürdürebilmek için uygun nitelik ve nicelikte fiziki, teknik ve mali kaynakların oluşturulmasına yönelik planlar ve uygulamaların bulunması gerekmektedir. Yine bu uygulamaların sadece tek birimde değil tüm birimlerde gerçekleşmesi, kaynak dağılımında birimler arası dengenin gözetilmesi, kaynakların kullanımı ile ilgili izlemelerin gerçekleştirilmesi ve sonuçlarının paydaşlarla değerlendirmesinin yapılması ve önlem alınması, ihtiyaç ve taleplere bağlı olarak kaynakların çeşitlendirilmesi beklenmektedir.⁴⁷ Aynı zamanda üniversitede bir süreç halinde toplumsal katkı performansının izlenmesi ve iyileştirilmesine yönelik planların olması, bu planlara uygun olarak uygulamaların yapılması ve elde edilen sonuçlar ışığında toplumsal katkı politika, strateji ve hedeflerinin ve bu hedeflerin gerçekleşme keyfiyeti tespit edilmesi, paydaş değerlendirmeleriyle birlikte gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.⁴⁸

Toplumsal katkının yayın, hizmet, sportif, sanatsal ve kültürel etkinlikler gibi uygulamaları bulunmaktadır. YÖK Kanununun 12. maddesinin iki bendinde toplumun ihtiyaçlarına uygun yayın yapmak ile Türk toplumunun yaşam düzeyini yükseltici ve kamuoyunu aydınlatıcı bilim verilerini söz, yazı ve diğer araçlarla yaymak yükseköğretim kurumlarının görevleri arasında zikredilmiştir.⁴⁹ Bu noktada üniversite bilimsel yayıncılığının bir toplumsal katkı uygulaması olarak önemli bir işlev göreceği düşünülmektedir. Buna göre üniversite yayıncılığının politika ve yayın ilkeleri tespit edilirken bunların toplumsal katkı ile olan ilişkisi kurulmalı, katkının boyutu tespit edilmelidir. Aynı şekilde hedefler de belirlenmelidir. Aynı zamanda araştırma geliştirmede olduğu gibi bilimsel yayıncılığının toplumsal katkı boyutuyla da yerel, bölgesel ve ulusal düzeydeki uygulamalarla irtibatı kurulmalıdır. Bu kapsamda üniversite politika, hedef ve stratejilerinde toplumsal katkı öncelikleri tespit edilmelidir. Aynı şekilde bilimsel yayıncılık faaliyetleri de toplumsal katkının yerel, bölgesel ve ulusal boyutuyla ilişkilendirilebilir, yayınlar arasında bu ilişkiye bağlı olarak önceliklendirme yapılabilir.

---

⁴⁶ Rubrik, Alt ölçüt D.1.2.

⁴⁷ Rubrik, Alt ölçüt D.2.1.

⁴⁸ Rubrik, Alt ölçüt D.3.1.

⁴⁹ YK, md. 12/a-c.

Üniversite bilimsel yayıncılığının toplumsal katkı faaliyeti olarak kullanılabilmesi için toplumsal katkı yönetimi ile üniversite bilimsel yayıncılık yönetimi iletişim halinde olmalıdır. Üniversitenin toplumsal katkı politika, hedef ve stratejileri bilimsel yayıncılık yönetimi tarafından ancak bu şekilde bilinebilir ve faaliyete dönüşebilir.

İlke, politika ve hedeflerinde topluma katkı sunmaya yer veren üniversite bilimsel yayıncılığı, bilimsel yayıncılığın mali, fiziki ve insan kaynaklarını tespit ederken bu boyutunu da dikkate almalıdır. Ayrıca bilimsel yayıncılık faaliyetleri ile sürdürülen toplumsal katkı uygulamaları yıllara göre izlenmeli, paydaşlar ile yapılan değerlendirmelerin sonucunda gerekli önlemler alınmalıdır.

2.2.4. Üniversite Bilimsel Yayıncılığın Kalite Güvence Sitemindeki Yeri

Dereceli Değerlendirme Anahtarının birinci başlığı kalite güvencesi sistemi; yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma ve toplumsal katkı faaliyetleri ile idari hizmetlerinin iç ve dış kalite güvencesi ve akreditasyon süreçlerini planlama ve uygulama esaslarının tümünü kapsar.⁵⁰ Bu çerçevede üniversitelerin misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerini belirlemesi, bu amaç ve hedefler doğrultusunda uygulamalarını yapması, elde edilen sonuçları paydaşlarıyla birlikte değerlendirip önlemler alması beklenir.⁵¹ Yine bu başlık altında kalite güvencesi, eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi ile alakalı politikaların tespiti, bunların birbirleriyle ilişkisinin kurulması, bu politikaların planlama ve karar alma süreçlerinde kullanılması, politikaların izlemesinin yapılarak önlemlerin alınması gereklidir.⁵² Ayrıca üniversitede kalite güvencesi sistemi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı, yönetim sistemini de içine alan hususlarda performansı izlemek üzere bazı göstergeler, anahtar performans göstergesi ve mekanizmaları oluşturmalıdır. Bu kapsamda bilgi yönetim sistemi içerisinde göstergeler izlenmeli, elde edilen bulgular değerlendirilerek önlemler alınmalıdır.⁵³

Üniversitelerdeki bilimsel yayıncılığı bu alt ölçütler çerçevesinde değerlendirildiğinde yayın ilke ve politikalarının üniversitenin misyon, vizyon, stratejik amaç ve politikalarıyla uyumlu olması gereklidir. Diğer tarafta yayıncılık ile ilgili kitap, makale, araştırma sonuç vs. yayıncılık faaliyetlerinin üniversite stratejik hedeflerine ulaşmada destekleyici bir role sahip olması beklenir.

Rubrikte iç kalite güvencesi ölçütü kapsamında yükseköğretim kurumlarının kendi bünyesinde kalite güvence çalışmalarını yürütmek üzere kalite komisyon-

⁵⁰ Tuncay Döğeroğlu, "Kalite Güvencesi Sistemi Nedir?", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 4 Ocak 2022).

⁵¹ Rubrik, Alt ölçüt A.1.1.

⁵² Rubrik, Alt ölçüt A.1.2.

⁵³ Rubrik, Alt ölçüt A.1.3.

ları kurmaları, görev, sorumluluk ve organizasyon yapısını tanımlamaları beklenmektedir. Bu süreçte komisyon planlama ve karar alma süreçlerinde etkin rol almalı, görevlerini katılımcılığı esas alarak şeffaf bir şekilde yürütmelidir. Faaliyetlerden elde edilen bulgular izlenerek, sonuçları değerlendirilmeli ve önlemler alınmalıdır.⁵⁴ Yine bu ölçüt altında yer alan alt ölçüte göre üniversitelerin tüm alanlar ve Rubrik alt ölçütleri ile ilgili olarak kalite güvence mekanizmalarını yani süreçlerini, PUKÖ çevrimlerini oluşturması gereklidir. Buna göre kurumda bütüncül bir anlayışla tüm alanları ve alt ölçütleri de kapsayacak şekilde planlamalar yapılmalı, planlamada uygulama, izleme ve değerlendirmelerin sorumluları, görevlileri, planlama, uygulama, kontrol ve önlem alma aşamalarının periyod ve zamanı belirlenmelidir. Aynı zamanda birlikte değerlendirilecek paydaşlar tespit edilmelidir. Planlamanın ardından planlamaya sadık kalarak uygulamalar yapılmalı, uygulamalardan elde edilen sonuçlar izlenmeli ve paydaşlarla birlikte değerlendirilerek varsa önlemler alınmalıdır. Bütün alt ölçütlerde PUKÖ çevrimleri sistematik bir şekilde işletilmelidir.⁵⁵

Üniversite bilimsel yayıncılığı bu açıdan değerlendirildiğinde yayıncılık faaliyetlerinde de PUKÖ çevrimlerinin işletilmesi ana unsur olarak bulunmaktadır. Buna göre daha önce eğitim öğretim, araştırma geliştirme ve toplumsal katkı başlıklarında ayrıntılı olarak bahsedilen ve birbiriyle ilişkisi kurulan alt ölçütleri ilgilendiren konuların da yayıncılık faaliyetlerinin planlamaları yapılmalıdır. Planlamada sorumlular belirlenmeli, kimin, ne zaman, nerde, neyi, nasıl yapacağı ile ilgili tanımlamalar yapılmalıdır. Plan çerçevesinde yapılan faaliyetler ise izlenmeli ve paydaşlarla değerlendirilmelidir. Değerlendirme sonuçlarına göre iyileştirme çalışmalarını yapılmalı, PUKÖ döngüsü devamlı bir şekilde çalıştırılmalıdır.

Kalite süreçlerinde üniversitelerde kalite güvencesi kültürünün yerleşmesinde liderliğin çok önemli etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla alt ölçüt bazında üniversitelerde kalite güvencesi kültürünü destekleyerek tüm birim ve süreçleri işin içerisine dâhil eden, kalite çalışmalarını koordine eden liderlik anlayışının bulunması, bu anlayışın yansımalarının izlenmesi ve paydaş değerlendirmelerinin ardından iyileştirmelerin yapılması beklenmektedir.⁵⁶ Aynı şekilde kalite süreçlerinin üniversite bilimsel yayıncılığında da işletilmesi konusunda üniversite ve alt birimlerin yöneticilerinin etkin bir liderlik örneği göstermesi, yayıncılık faaliyetlerinde kalitenin kültür haline getirilmesi konusunda liderlik yapmaları beklenir.

Kalite güvencesinin önemli unsurlarından birisi de iç ve dış paydaşların planlama, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerine katılımıdır. Dolayısıyla kalite güvence süreçlerinin kalite güvencesi, eğitim ve öğretim, araştırma ve geli-

---

⁵⁴ Rubrik, Alt ölçüt A.2.1; Kalite komisyonu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. Gonca Uludağ, “Kalite Komisyonu”, *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 4 Ocak 2022).

⁵⁵ Rubrik, Alt ölçüt A.2.2.

⁵⁶ Rubrik, Alt ölçüt A.2.3.

tirme, toplumsal katkı, yönetim ve uluslararasılaşma başlıklarında paydaşlarla ilgili tanımlamaların yapılması, öğrenci, akademik personel vs. iç ve dış paydaşların tespiti, süreçlerin hangi aşamasında görüşlerinin alınacağı, görüş alma mekanizmaları gibi hususlar belirlenmesi, bu çerçevede uygulamaların yapılması önem arz etmektedir.⁵⁷ Ayrıca iç ve dış paydaşlar ile belirlenen stratejik paydaşların listesi kamuoyuyla paylaşılmalıdır.⁵⁸ Tam bu noktada farklı boyutlarıyla araştırma geliştirme, eğitim öğretim ve toplumsal katkı ile ilişkisi olan üniversite bilimsel yayıncılığının iç ve dış paydaşları belirlenerek kamuoyuna ilan edilmelidir. Bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin planlanması ve değerlendirmesi aşamalarında ilgili paydaş görüşleri alınmalı sonra iyileştirmeler yapılmalıdır.

Kalite güvencesinin diğer bir ölçütü ise uluslararasılaşmadır. Bu kapsamda üniversitelerin eğitim ve öğretim, araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı görevlerinin tamamını içeren uluslararasılaşma politikası olmalı ve bu politika çerçevesinde uygulamalar yapılmalıdır. Ayrıca bu faaliyetler izlenmeli, uluslararası paydaşlar dâhil ilgili paydaşlarla değerlendirmeli ve önlemler alınmalıdır.⁵⁹ Uluslararası süreçlerin yönetim ve organizasyonel yapısı için planlamalar ve uygulamalar yapılmalı, uygulama sonuçları izlenerek paydaşlarla değerlendirilmeli ve gerekli iyileştirmeler yapılmalıdır.⁶⁰ Aynı şekilde uluslararasılaşmaya yönelik mali, fiziki ve insan kaynağı gibi gerekli kaynakların da planlanması yapılmalıdır. Planlamada iç ve dış kaynakların neler olduğu, nasıl geliştirileceği, sorumluların kimler olduğu, uygulamaların zamanlarına dair bilgiler olmalıdır. Uygulamalar bu planlamalar çerçevesinde yapılmalı, PUKÖ çevrimleri işletilmelidir.⁶¹ Özellikle kurumun kendi kaynaklarından ayırdığı parasal kaynaklar, yabancı mezun öğrencileri ile yabancı öğretim elemanlarını da içine alan insan kaynakları, araştırmacıları teşvik amacıyla oluşturulan eğitim faaliyetleri birer kaynaktır. Yine proje yazım destek birimi, teknoloji transfer ofisi, patent destek birimi, yabancı dil yazım ve tercüme destek birimi ve teknokent gibi destek birimleri, yerel ve ulusal kurum ve kuruluşların sağladığı kaynaklar, hareketlilikler vs. kaynaklar uluslararasılaşma kaynakları arasında zikredilebilir.⁶² Diğer süreçlerde olduğu gibi uluslararasılaşma politikası, hedefleri ve stratejisi doğrultusunda faaliyet yürüten birimlerin uluslararasılaşma performansının izlenmesi ve ilgili

⁵⁷ Rubrik, Alt ölçüt A.3.1.

⁵⁸ Paydaş katılımı ile ilgili olarak bk. Mürşide Dilek Avşaroğlu Erkan, “Kalite Güvence Sistemi ve Paydaşlar”, *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 4 Ocak 2022).

⁵⁹ Rubrik, Alt ölçüt A.4.1.

⁶⁰ Rubrik, Alt ölçüt A.4.2.

⁶¹ Rubrik, Alt ölçüt A.4.3.

⁶² Ayrıntılı bilgi için bk. Sina Ercan, “Uluslararasılaşma Bağlamındaki Kaynaklar”, *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 5 Ocak 2022).

paydaşlarla değerlendirilmesi, varsa buna yönelik önlemlerin alınması, PUKÖ çevrimlerinin işletilmesi gereklidir.⁶³

Eğitim öğretim, araştırma geliştirme ve toplumsal katkı süreçlerindeki uluslararasılaşma faaliyetleri üniversite bilimsel yayıncılığı için de geçerlidir. Bu çerçevede yayıncılık ilke ve politikalarının uluslararasılaşmaya yönelik ilke ve politikaları içermesi beklenir. Bunun için uluslararası paydaşlar belirlenmeli, yayıncılık alanlarında işbirliğine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Yine uluslararası indeksler uluslararasılaşma anlamında önemli bir mekanizma görevi görmektedir. Bu sebeple bilimsel yayıncılık hedefleri arasında uluslararası indeksler tarafından taranmaya yönelik hedefler konulmalı ve bu kapsamda faaliyetlerde bulunulmalıdır. Üniversite bilimsel yayıncılığının uluslararasılaşma hedeflerine ulaşması yönünde yukarıda ifade edilen gerekli olan mali, insan ve fiziki kaynakların sağlanması yönünde planlama ve uygulamalar da yapılmalıdır. Aynı zamanda bilimsel yayıncılık faaliyetlerinin uluslararasılaşma performansı izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Yıllara göre hedeflere ulaşma düzeyi izlenerek paydaşlarla değerlendirilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.

2.2.5. Üniversite Bilimsel Yayıncılığın Yönetim Sitemindeki Yeri

Üniversite bilimsel yayıncılığı ile alakalı önceki başlıklarda ifade edilen hususların ve üniversitenin eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme, toplumsal katkı, idari destek süreçlerinin bir bütün halinde yönetilmesini sağlamak üzere yönetim sistemi ve yapısı oluşturmak kalite süreçlerinin bir gereğidir.⁶⁴ Bu noktada üniversitenin misyondan vizyona giden süreçte vizyona ulaşabilmesi için misyon ve stratejik hedefleri ve süreçleriyle uyumlu yönetim modeli ve idari yapılanmasını oluşturmalıdır.⁶⁵ Bununla ilgili süreçleri izlemeli ve paydaşlarla birlikte yapılan değerlendirmenin ardından yönetim yapılanmasında iyileştirmeler yapılmalıdır. Yine üniversitede tüm birim ve alanları kapsayacak şekilde bütün süreçlerin tanımlanması, sorumluların belirlenmesi ve uygulamaların bu süreçlere bağlı kalınarak yürütülmesi beklenmektedir. Bununla birlikte süreçlere ilişkin sonuçların performans göstergeleriyle izlenmesi, paydaşlarla beraber değerlendirmelerinin yapılması ve ihtiyaçlara göre iyileştirmelerin gerçekleşmesi gerekmektedir.⁶⁶

Üniversite bilimsel yayıncılığının da bir organizasyon yapısının ve şemasının bulunması gerektiğini önceki başlıklarda ifade etmiştik. Üniversite yönetim sis-

---

⁶³ Rubrik, Alt ölçüt A.4.4; Uluslararasılaşma süreç ve göstergeleri için bk. Sina Ercan, "Uluslararasılaşma Performansının İzlenmesi ve İyileştirilmesi", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 5 Ocak 2022).

⁶⁴ Rubrik, Başlık E.1.

⁶⁵ Rubrik, Alt ölçüt E.1.1.

⁶⁶ Rubrik, Alt ölçüt E.1.2.

temi bütünleşik bir yapıya sahip olduğu için yayıncılıkla ilgili yönetimin üniversite ve ilgili alt birimlerin yönetimiyle bütünleşik ve uyumlu olması kalite açısından önemlidir. Aynı zamanda üniversitede tüm süreçlerin tanımlanması kapsamına bilimsel yayıncılık süreçleri de girmektedir. Bu sebeple Üniversite bilimsel yayıncılığına yönelik başvuru süreci, yayın süreci, derleme süreci, dağıtım süreci gibi akademik ve idari süreçlerin tanımlanması, sorumluların ve görevlerinin tespiti kalitenin bir gereğidir. Diğer taraftan bu süreçlere dair izlemeler yapılmalı, yayıncılar, akademik kadro vs. paydaşlarla gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra süreçlere yönelik iyileştirmeler yapılmalıdır.

Rubrikte yönetim sistemi kapsamında insan kaynakları ile finansal kaynakların yönetimin sağlanması beklenmektedir. Buna göre insan kaynakları politikası ve stratejik hedeflerle uyumlu olarak belirli bir süreç dâhilinde insan kaynaklarının yönetimi yapılmalıdır. Bu kapsamda işe alımlarda kadrolar için gerekli yetkinlikler tanımlanmalı ve buna göre uygulamalar olmalıdır, yine var olan personelin yaptığı görev ile alakalı yetkinliğine dair eğitim uygulamaları yapılmalı, aynı zamanda performans izlemesi yapılarak ödül mekanizmaları kurulmalıdır. Tüm bu uygulamaların anket vs. mekanizmalarla izlemesi yapılmalı, ilgili paydaşlarla değerlendirilerek gerekli iyileştirmeler yapılmalıdır.⁶⁷

Üniversite yapılanmasının bir parçası olan bilimsel yayıncılığı sürecinde görev alan insan kaynaklarına dair yönetimin planlamasının bütünleşik olarak yapılması, uygulama kapsamında bu alanda görev yapacak personelin yetkinlik ve yeterliliklerinin belirlenmesi, çalışan personelin ise yetkinliğini artırıcı eğitim çalışmalarının yapılması önem arz etmektedir. Tüm uygulamalarda PUKÖ çevrimleri işletilmelidir.

Üniversitelerin devlet bütçesi, döner sermaye, öz kaynaklar, açık öğretim, uzaktan eğitim ve sürekli eğitim gelirleri, araştırma kaynakları gibi mali kaynaklarını da bütünleşik bir şekilde yönetmesi beklenmektedir. Bunun için bütünleşik yönetim planlaması, kullanımı, izlenmesi ve gözden geçirilerek değerlendirilmesinin yapılması ve önlemlerin alınması da beklenir. Ayrıca finansal kaynakların dağılımı şeffaf ve hesap verilebilirlik ilkesine uygun olmalı, üniversitenin stratejik amaçları çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.⁶⁸

Daha önce ifade edilen üniversite bilimsel yayıncılığının kaynak yönetiminin de bu ölçüt çerçevesinde üniversite finansal kaynak yönetimi ile bütünleşik olarak yapılması gerekli görülmektedir. Bu uygulamaların izlemesi ve paydaş değerlendirmeleri sonucu iyileştirmeleri yapılmalıdır.

Yönetim sistemi başlığı altında kalitenin üniversitelerden istediği diğer bir ölçüt ise entegre bir bilgi yönetim sistemine sahip olmalarıdır. Entegre bilgi sis-

⁶⁷ Rubrik, Alt ölçüt E.2.1.

⁶⁸ Rubrik, Alt ölçüt E.2.2; bk. Tuba Canvar Kahveci, "Kaynakların Yönetimi", *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı* (Erişim 5 Ocak 2022).

teminin yönetim sistemi eğitim-öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı, kalite güvencesi süreçlerini içine alması, tüm birimleri içine alan bir sistem olması beklenir. Yönetim ve uygulamaya yönelik etkinliği ancak bu şekilde güvence altına alınabilir. Entegre bilgi sisteminde bilgi ve veriler periyodik olarak saklanır. Ayrıca bunlar analiz edilir. Entegre bilgi yönetim sistemine ve kullanımına ilişkin sonuçlar sistematik olarak izlenmeli, paydaş görüşleri alınmalı ihtiyaçlar ve talepler doğrultusunda güncellemeler yapılmalıdır.⁶⁹ Aynı şekilde üniversite bilimsel yayıncılığına ait hususlardan imkan dahilinde olanların bu sisteme entegre edilmesi, özelliği itibariyle ayrı programlar kullanılıyorsa programların birbiriyle haberleşmelerinin sağlandığı bir sistem oluşturulması beklenmektedir. Bu sistemlerin kullanımı ile ilgili veriler paydaşlarla değerlendirilmeli ve sistem ile ilgili iyileştirmeler yapılmalıdır.

Entegre bilgi sistemi vasıtası ile veya diğer metotlarla elde edilen bilgilerin güvenliğini sağlayacak uygulamalar yapılmalıdır. Bilgi güvenliğinin yanında ele edilen verilerin giriş sorumluları, zamanlaması, değiştirilip değiştirilemediği gibi bilgi güvenilirliği de bu uygulamalarla güvence altına alınmalı, PUKÖ çevrimleri işletilmelidir.⁷⁰ Bilimsel yayıncılık süreçlerinde de veri girişleri yapılmaktadır. Dolayısıyla elde edilen bilgi ve verilerin de güvenliği ile güvenilirliğini sağlayacak planlamalar yapılmalı, planlar uygulanmalı, uygulama sonuçlar izlenmeli ve paydaşlarla değerlendirme sonrası iyileştirmeler yapılmalıdır.⁷¹

Üniversiteler çalışmaları esnasında yemek hizmeti almak gibi hususlarda dışarıdan destek hizmetleri almaktadır. Bu alt ölçüt kapsamında kurumun bu hizmetlerin uygunluğu, kalitesi ve sürekliliğini güvence altına almış olması beklenir. Bunun için kurum tanımlı süreçlerini belirlemeli, tedarik süreci, uygunluk ve kalite kriterleri gibi mekanizmalarını tespit etmelidir. Planlamalar çerçevesinde yapılan uygulamalar izlenmeli ve tedarik zincirinde yer alan paydaşlar, hizmet verilenler gibi iç paydaşlarla yapılacak değerlendirmelerin ardından ihtiyaç ve taleplere göre önlemler alınmalıdır.⁷² Bu durumun hizmetlerin kalitesinin yükletilmesini garanti altına alması beklenir. Neticede üniversite bilimsel yayıncılığında da basım, çeviri hizmeti, dağıtım, satış gibi dışarıdan satın alınan destek hizmet kalemleri bulunmaktadır. Bu kapsamda alınan hizmetlerin uygunluk ve kalitesi ile sürekliliğine yönelik planlamalar yapılmalıdır. Bu hizmetlerin alınmasına dair kriterler belirlenerek uygulamalara yansıtılmalıdır. Bununla uygulama sonuçları izlenmeli, yayıncılık anlamında tedarikçiler ve diğer paydaşlarla değerlendirilmeli, gerekli önlemlerin alınması yoluna gidilmelidir.

⁶⁹ Rubrik, Alt ölçüt E.3.1; Aydemir, “Rubrik Tabanlı Özdeğerlendirme Raporu Pilot Uygulaması”, Pilot Uygulama-4.

⁷⁰ Rubrik, Alt ölçüt E.3.2.

⁷¹ Ayrıntılı bilgi için bk. Aydemir, “Rubrik Tabanlı Özdeğerlendirme Raporu Pilot Uygulaması”, Pilot Uygulama-4.

⁷² Rubrik, Alt ölçüt E.4.1.

Kalite üniversitelerden kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik politika belirlemesini, bilgilendirmeyi yapacağı süreç, yöntem ve mekanizmaları belirlemesini beklemektedir. Aynı zamanda bilgilendirme faaliyetleri tek bir alanda değil eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı, kalite güvence sistemi gibi tüm alanlarda yapılması istenmektedir. Bilgilendirmeye yönelik uygulamalar izlenmeli ve elde edilen sonuçlar paydaşlarla değerlendirilmeli, süreç, mekanizma gibi hususlarda iyileştirmeler yapılmalıdır.⁷³ Üniversite yayıncılığının üniversite içi ve dışı birçok faaliyeti bulunmaktadır. Ayrıca tüm alanlarla farklı düzeylerde ilişkisi bulunmaktadır. Bu sebeple yayıncılık faaliyetleri ve süreçleri konusunda kamuoyunun nasıl, ne şekilde, kimler tarafından bilgilendirileceğini içeren planlamalar yapılmalı, politikalar belirlenmelidir. Süreçte PUKÖ çevrimleri işletilmelidir. Bilgilendirme yayıncılık faaliyetlerinin görünür hale gelmesini temin edecek, aynı zamanda iyi uygulama örneklerini paylaşma istediğini artıracaktır.⁷⁴

Yönetim siteminin son alt ölçütünde üniversiteler uygulamalarıyla ilgili ilkel olarak hesap verebilmeyi, sorulan sorulara cevap verebilmeyi benimsemiş olmalı, hesap verebilme yöntemlerini ve süreçlerini tespit etmelidir. Aynı zamanda tüm alanlarla ilgili kendisine soru sorulduğunda cevap verebilmelidir. Bu faaliyetler sonunda elde edilen veriler değerlendirilmeli, hesap verebilmeye yönelik iyileştirmeler yapılmalıdır.⁷⁵ Üniversitenin faaliyeti olan bilimsel yayıncılık faaliyetleri ile ilgili olarak özeldir yayıncılık sorumluları, genelde üniversite, sorulan her türlü soruya cevap verebilmelidir. Bunun için politika ve ilkelerini belirlemeli, hesap verme mekanizmalarını ise tespit etmelidir. Dolayısıyla yapılan uygulamalar izlenmeli, paydaşlar yapılan değerlendirmeler sonrası varsa güncellemeler yapılmalıdır.

Sonuç

Yükseköğretimde kalite süreçlerine yönelik son yıllarda önemli faaliyetler yürütülmüş, bu kapsamda 2547 sayılı YÖK Kanununa eklenen bir madde ile kalite süreçlerini yürütme vazifesi Yükseköğretim Kalite Kuruluna (YÖKAK) verilmiştir. YÖKAK bu çerçevede ilgili mevzuatını oluşturarak yükseköğretim kurumlarında dış değerlendirme, akreditasyon ve izleme programlarını hayata geçirerek birçok üniversitenin dış değerlendirmesini gerçekleştirmiş, akreditasyon programı kapsamında bazı üniversitelere akreditasyon vermiştir. Bununla birlikte program akreditasyonunu yürüten akreditasyon kuruluşlarının tescilini de devam ettirmiştir. Bu arada uluslararasılaşma alanında önemli mesafeler kaydeden YÖKAK, değerlendirme sistemini güncelleyerek Dereceli Değerlendirme Anahta-

⁷³ Rubrik, Alt ölçüt E.5.1.

⁷⁴ Tuba Canvar Kahveci, "Yönetimin Etkinliği, Hesap Verebilirliği, Kamuoyunu Bilgilendirme", YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı (Erişim 5 Ocak 2022).

⁷⁵ Rubrik, Alt ölçüt E.5.2.

rını (Rubrik) oluşturarak değerlendirme süreçlerinde iyileştirmeler yapmıştır. Dolayısıyla üniversiteler kalite süreçlerinde yer alması beklenen kurumlar olarak teşvik edilmiştir.

Üniversitenin bir faaliyeti olan bilimsel yayıncılık ise 1984 yılında çıkarılan iki adet yönetmelikle düzenlenmiş olmasına rağmen idari, mali, telif hakları gibi hususların yönetiminde yukarıda ifade edilen farklı kanun, yönetmelik ve yönergelerle ilişkilendirilmiştir. Üniversitelerin kalite süreçlerine girmesiyle birlikte doğal olarak bir üniversite faaliyeti olan bilimsel yayıncılığın kalite süreçlerindeki konumu da gündeme gelmekte, bilimsel yayıncılık faaliyetlerinde kalite süreçlerinin nasıl işletileceği konusu tartışılmaktadır. Bu çerçevede yapılan değerlendirmelere göre Rubrik sitemine bakıldığında üniversite bilimsel yayıncılığını bir başlık, ölçüt veya alt ölçüt bazında ele alındığı görülmemektedir. Rubrik'te kalite güvence sistemi, eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi başlıkları altındaki ölçütler ile değerlendirmeler yapılmaktadır. Üniversite yayıncılığı bu alt ölçütler arasında doğrudan yer alması olsa da birçok alt ölçütle ilişkilidir. Özellikle araştırma ve geliştirme, toplumsal katkı ve eğitim öğretim başlıklarındaki ölçütlerle önemli bağlantısı bulunmaktadır. Yönetim sitemi ile kalite güvence sistemi başlıklarındaki alt ölçütlerle olan bir kısım ilgisi diğer başlıklarla da bulunmaktadır. Buna göre üniversite yayıncılığı kapsamında eğitim öğretim başlığında öğrenme kaynakları ve engelsiz fakülte ölçütleri kapsamında; araştırma geliştirme başlığının araştırma politikası, hedefleri ve stratejisi, araştırma-geliştirme süreçlerinin yönetimi ve organizasyonel yapısı, araştırmaların yerel, bölgesel, ulusal ihtiyaç ve taleplerle ilişkisi, araştırmacının fiziki, teknik ve mali kaynakları, kurumun araştırma politikası, hedefleri, stratejisi ile uyumlu lisansüstü programları, araştırma yetkinliği, ulusal ve uluslararası ortak programlar ve ortak araştırma birimleri, öğretim elemanı performans değerlendirmesi ve iyileştirmesi, araştırma bütçe performansı ile ilişkisi bulunmaktadır. Yine toplumsal katkı başlığında toplumsal katkı stratejisi, kaynakları ve performansı; kalite güvence başlığında misyon ve stratejik amaçlar, kalite güvencesi, eğitim öğretim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı ve yönetim sistemi politikaları, kurumsal performans yönetimi, PUKÖ çevrimlerinin işletilmesi, liderlik, paydaş katılımı ve uluslararasılaşma ile de ilgilidir. Yönetim sisteminde ise idari birimlerin yapısı, süreç yönetimi, kaynakların yönetimi, bilgi yönetim sistemi, destek hizmetleri, kamuoyunu bilgilendirme ve hesap verebilirlik ile irtibatı bulunmaktadır.

Bu başlıklar altında üniversite bilimsel yayıncılığı ele alındığında kalite süreçlerinde yeri olan, aynı zamanda özelde bilimsel yayıncılık genelde üniversite faaliyetlerinde kaliteyi besleyen bir mekanizma olarak değerlendirilebilir.

Üniversite bilimsel yayıncılığında kalite süreçlerinin işletilmesi halinde anket sonuçlarında ortaya çıkan bilimsel yayıncılığın mevzuatına yönelik beklentiler,

yayıncılık politika ve hedeflerinin belirlenmesi, idari yapılanma, görev tanımları, kamuoyu ile paylaşma, paydaşların görüşlerini alarak değerlendirme, süreçlerin belirlenmesi ve uygulamaların süreçlere uygun yürütülmesi, günümüzde ortaya çıkan açık erişim, elektronik yayıncılık, uluslararasılaşma, hesap verebilirlik, şeffaflık, verimlilik gibi birçok konudaki gelişmeye açık yönlerde iyileşmelerin sağlanacağı düşünülmektedir.

İntihal Taraması/ Plagiarism Detection	Bu makale intihal taramasından geçirildi/ <i>This paper was checked for plagiarism</i>
Etik Beyan/ Ethical Statement	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. <i>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i>
Finansman/ Grant Support	Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir. <i>The authors declared that this study has received no financial support.</i>
Açık Erişim Lisansı Open Access License	Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır. <i>This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License</i>
Finansman / Funding	Yazar, bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadığını kabul eder. / <i>The author acknowledges that He received no external funding in support of this research.</i>
Yazar Katkıları / Author Contribution	Çalışmanın Tasarlanması / Conceiving the Study: RT (%100) Veri Toplanması / Data Collection: RT (%100) Veri Analizi / Data Analysis: RT (%100) Makalenin Yazımı / Writing up: RT (%100) Makale Gönderimi ve Revizyonu / Submission and Revision: RT (%100)
Çıkar Çatışması / Competing Interests	Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan eder. / <i>The author declares that He has no competing interests.</i>
Teşekkür / Thanks	Çalışmada anket verilerini kullanmamıza izin veren 4. Editörler Çalıştayı düzenleme kurulu üyelerine ve koordinatör Dr. Abdullah Demir'e teşekkür ederim. / <i>I would like to thank the members of the organization committee of the fourth editors Workshop and coordinator Abdullah Demir for allowing us to use the survey data in the study.</i>
Telif Hakkı Copyright	Rifat Türkel, Doç. Dr.

Kaynakça

4. Türkiye Editörler Çalıştayı Düzenleme Kurulu. *Üniversitelerde Bilimsel Kitap ve Dergi Yayıncılığı-2021 Anketi*, Erişim 9 Ocak 2021. <https://editorlercalistayi.com/wp-content/uploads/2022/01/%C3%9Cniversitelerde-Bilimsel-Kitap-ve-Dergi-Yay%C4%B1nc%C4%B1l%C4%B1C4%9FC4%B1-2021-Anketi-Sonu%C3%A7lar%C4%B1.pdf>

- Ar, İlker Murat. “Araştırma Kaynakları”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 5 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/arastirma-kaynaklari/>
- Ar, İlker Murat. “Araştırma Yetkinliği”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 5 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/arastirma-yetkinligi/>
- Avşaroğlu Erkan, Mürşide Dilek. “Kalite Güvence Sistemi ve Paydaşlar”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kalite-komisyonu-calismalarina-paydas-katiliminin-saglanmasi/>
- Aydemir, Halis. “Rubrik Tabanlı Özdeğerlendirme Raporu Pilot Uygulaması”. *İlahiyat Akreditasyon Ajansı (İAA)*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://youtu.be/sCp5LLKU2pY>
- BK, Basın Kanunu (Kanun No. 5187). *Resmî Gazete* 25504 (26 Haziran 2004). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/06/20040626.htm#1>
- Canvar Kahveci, Tuba. “Araştırma Politikası”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kurumun-arastirma-politikasi/>
- Canvar Kahveci, Tuba. “Kaynakların Yönetimi”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 5 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kaynaklarin-yonetimi/>
- Canvar Kahveci, Tuba. “Yönetimin Etkinliği, Hesap Verebilirliği, Kamuoyunu Bilgilendirme”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 5 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/yonetimin-etkinligi-hesap-verebilirligi-kamuoyunu-bilgilendirme/>
- Dögeroğlu, Tuncay. “Kalite Güvencesi Sistemi Nedir?”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kalite-guvence-sistemi-nedir/>
- DSİBMY, Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği (DSİBMY). *Resmî Gazete* 26509 (1 Mayıs 2007). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070501-8.htm>
- Ercan, Sina. “Uluslararasılaşma Bağlamındaki Kaynaklar”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 5 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kurumun-uluslararasilasma-baglamindaki-kaynaklari/>
- Ercan, Sina. “Uluslararasılaşma Performansının İzlenmesi ve İyileştirilmesi”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 5 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/uluslararasilasma-performansinin-izlenmesi-ve-iyilestirilmesi/>
- FESEK, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FESEK) (Kanun No. 5846). *Resmî Gazete* 7981 (13 Aralık 1951). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/7981.pdf>
- KMYKK, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu (KMYKK) (Kanun No. 5018). *Resmî Gazete* 25326 (24 Aralık 2003). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/12/20031224.htm#1>
- Kavak, Yüksel. “Öğrenme Kaynakları, Erişilebilirlik ve Destekler”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/ogrenme-kaynaklari-erisilebilirlik-ve-destekler/>
- Kıral, Bilgen. “Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 15 (2020), 170–189. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1156348>
- Nasır, Ashlan. “Araştırma Performansı”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/arastirma-performansi/>
- Okur, Muhammet Recep – Demir, Muhammed. “Görme Engelli Öğrenenlerin Eğitim Yaşantısında Karşılaştıkları Sorunların Belirlenmesi, Açık ve Uzaktan Öğrenme Alanı İçin Çözüm Yolları Geliştirilmesi”. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAD)* 5/2 (2019), 49–62. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/734123>

- Türkan, Ahmet. “Rubrik Tabanlı Değerlendirici Eğitimi- Araştırma ve Geliştirme”. *İlahiyat Akademi* (İAA). Erişim 5 Ocak 2022. <https://youtu.be/gEhGFL8vLyc>
- Türkel, Rifat. “Rubrik Tabanlı Değerlendirici Eğitimi- Eğitim ve Öğretim”. *İlahiyat Akademi* (İAA). Erişim 5 Ocak 2022. <https://youtu.be/83AIzujlFBY> - <https://iaa.org.tr/egitimler/iaa-degerlendirici-egitimi-modulleri/iaa-degerlendirici-egitimi-modulleri/rubrik-tabanlı-degerlendirici-egitimi/>
- Uludağ, Gonca. “Kalite Komisyonu”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 4 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kalite-komisyonunun-gorev-ve-sorumluluk-lari/>
- ÜYY, Üniversiteler Yayın Yönetmeliği (ÜYY). *Resmî Gazete* 18301 (3 Şubat 1984). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18301.pdf>
- TYDKDYİ, Üniversitelerde Ders Aracı Olarak Kullanılan Kitaplar, Teksirler ve Yardımcı Ders Kitapları Dışındaki Yayınlarla İlgili Yönetmelik (TYDKDYİ). *Resmî Gazete* 18553 (22 Ekim 1984). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18553.pdf>
- Yanpar Yelken, Tuğba. “Toplumsal Katkı Stratejisi ve Hedefleri”. *YÖKAK Kalite Komisyonları Bilgi Portalı*. Erişim 6 Ocak 2022. <https://portal.yokak.gov.tr/makale/kurumun-toplum-sal-katki-stratejisi-ve-hedefleri/>
- YKG-YKY, Yükseköğretim Kalite Güvencesi ve Yükseköğretim Kalite Kurulu Yönetmeliği (YKG-YKY) 30604 (23 Kasım 2018). Erişim 3 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/11/20181123-16.htm>
- Rubrik, Dereceli Değerlendirme Anahtarı (Rubrik Değerlendirme Formu). Yükseköğretim Kalite Kurulu (2020). Erişim 5 Ocak 2022. https://yokak.gov.tr/Common/Docs/Site_degerlendirme_prog_doc_v_2_0/EK_2_Rubrik_Degerlendirme_Formu.pdf
- YK, Yükseköğretim Kanunu (YK) (Kanun No. 2547). *Resmî Gazete* 17506 (6 Kasım 1981). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17506.pdf>
- YKDSKİY, Yükseköğretim Kurumları Döner Sermaye İşletmelerinin Kurulmasına İlişkin Yönetmelik (YKDSKİY). *Resmî Gazete* 31159 (18 Haziran 2020). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/06/20200618-3.htm>
- YKEDKY, Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği (YKEDKY). *Resmî Gazete* 27672 (14 Ağustos 2010). Erişim 2 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/08/20100814-3.htm>
- YÜKİTHKHK, Yükseköğretim Üst Kuruluşları İle Yükseköğretim Kurumlarının İdari Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (YÜKİTHKHK) (Kanun No. 124). *Resmî Gazete* 18228 (21 Kasım 1983). Erişim 3 Ocak 2022. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18228.pdf>
- Zerkeşi, Ebü Abdillâh Bedruddîn. *el-Burhân fi ‘ulûmi’l-Kur’ân*. thk. Muhammed Ebü’l-Fadl İbrahîm. 4. Cilt. Kahire: Mektebetü Dâri’t-Turâs, ts.